

Ю.Б. Іванов, д-р екон. наук, проф.
В.Ф. Колесніченко, канд. екон. наук, доц.

МІСЦЕ І РОЛЬ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена проблемам формування конкурентоспроможності національної економіки в умовах стрімкого розвитку економіки знань. Розкрито тісний взаємозв'язок між розвитком економіки знань та підвищенням конкурентоспроможності країни, визначені характерні ознаки та структурні складові економіки знань.

The article is devoted the problems of forming of competitiveness of national economy in the conditions of swift development of knowledge-based economy. Close intercommunication is exposed between development of economy of knowledge and increase of competitiveness countries, certain characteristic signs and structural component of knowledge-based economy.

Ключові слова: економіка знань, постіндустріальна економіка, інноваційна економіка, інформаційна економіка, глобальна мережева економіка, інтелект, інформація, знання, конкурентоспроможність країни

Keywords: knowledge-based economy, postindustrial economy, innovative economy, informative economy, global network economy, intellect, information, knowledge, competitiveness of country

Світова цивілізація, починаючи з кінця ХХ ст., вступила в нову стадію свого розвитку – третю хвилю науково-технічної і соціально-економічної революції – постіндустріальну епоху або епоху радикальної трансформації усіх складових суспільства, що призвело до певного «переформатування» самої концепції конкурентоспроможності країни. Протягом останніх 10-15 років у конкурентоспроможності виник новий, «м'який» вимір: акцент робиться на переході глобальної економіки до нової якості – економіки, що базується на знаннях (knowledge-based) і ставить людський капітал в центр економічної (human-centred) та екологічно-свідомої (environmentally-conscious) політики. Сьогодні конкурентоспроможність країн визначається не статичною моделлю розвитку, пов'язаною із забезпеченістю матеріальними і трудовими ресурсами, а динамічною перевагою, з пріоритетом знань, інновацій та інформації: у сучасному західному світі лише 15% активного населення доторкаються в процесі виробництва до товару, інші 85% додають вартість у процесі творчості, менеджменту й передачі інформації. У світі відбувається поступовий

еволюційний перехід до нового економічного укладу, зумовленого технологічними, фінансовими та екологічними змінами, переходом на новітні наукоємні, високопродуктивні та гнучкі види виробництва, що затверджують домінування економіки знань, а наука перетворюється на безпосередню виробничу силу суспільства. Наприклад, такі країни, як США, Японія, Норвегія, Канада, Німеччина, Ірландія та Австрія, переорієнтували власну економіку на виробництво і використання сучасних знань, які на 50% і більше забезпечують зростання національного багатства.

Україна ж, навпаки, ризикує втратити й ті з надзвичайно важливих потенційних чинників конкурентоспроможності, які ще були успадковані від колишнього СРСР: насамперед, високий рівень освіченості громадян (45 % української робочої сили мають вищу освіту і за цим показником Україна посідає п'яте місце серед 37-ми країн [24]). Для створення умов стабільного економічного зростання, переважно в тих сферах, де Україна є поки ще конкурентоспроможною, необхідна чітка координація дій, спрямованих на модернізацію економіки і суспільства в науковій, технологічній, організаційній та виробничій сферах з домінуванням освіти, науки та інновацій. Забезпечення національної конкурентоспроможності в умовах невинної глобалізації та подальшого поглиблення зазначених вище тенденцій постає однією з кардинальних умов ефективного розвитку української економіки. Отже, вкрай необхідне створення й інституалізація нової парадигми економічної політики та практики — конкурентоспроможність України в глобальній економіці знань. Відзначимо, що сучасні соціально-економічні перетворення в напрямку економіки знань трансформують інституційну основу поведінкових мотивів індивідів і суб'єктів господарської діяльності, необхідною умовою ефективного функціонування яких є формування дієвих механізмів публічно-приватного партнерства. Такі процеси потребують додаткового наукового дослідження, а впровадження економіки знань є як ніколи актуальним питанням для України, адже постає гостра проблема пошуку шляхів подальшого її розвитку.

Враховуючи різноплановість проблем формування та розвитку економіки знань, її взаємозв'язку з різними аспектами функціонування економічної системи на мікро-, мезо-, макроекономічному і міжнародному рівнях, окремі питання цієї тематики вивчалися багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими різних шкіл та напрямів [1-6;10;11;15-17;19;20;22-26]. Серед вітчизняних науковців варто відзначити: В. Семиноженка, який обґрунтовує засади економіки знань на державному рівні; В.М. Гейця, праці якого наголошують на тому, що економіка знань є підґрунтям і головною складовою «інноваційної економіки»; Л.І. Федулової, яка аналізує економіку знань як новий технологічний рівень господарювання та ін. Цій проблематиці також присвячені праці таких закордонних вчених, як Д. Белл, Дж. Гэлбрейт, Г. Кан, М. Кастельс, Я. Корнай, І. Масуда, Ф. Махлуп, Д. Рісмен, Т. Сакайя, Р. Солоу, Дж. Стигліц, Э. Тоффлер, Т. Стюарт, Т. Умесао, Д. Шнайдер та ін. У центрі уваги науковців знаходяться дослідження еволюції та загальні методологічні підходи до аналізу економіки знань, її показників, форм розвитку, визначення сутності та ключових ознак нової економіки, обґрунтування стратегій розвитку в умовах нових ресурсних викликів. Існують різні

точки зору щодо місця економічних знань. Дебатуються питання, чи є суспільство переходом від аграрного і потім індустріального до нової ери суспільного розвитку, або це всього лише наступний етап розвитку індустріального суспільства. Разом із тим досить багато питань потребують подальшої розробки.

Процеси глобалізації, що відбуваються в сучасній економіці, зростаюча конкуренція на національних і глобальних ринках, посилення вимог до рівня цін, якості продукції та послуг, які активізують процеси злиття і поглинання компаній, лавиноподібне виникнення нових фірм і цілих галузей у виробничій, фінансовій та інноваційній сфері - все це пов'язано з необхідністю істотно підвищувати рівень і якість використовуваних знань і постійно удосконалювати форми обміну ресурсами знань. Провідні країни світу сформували нову модель суспільного розвитку, яка базується на інтенсивному продукуванні та використанні нових знань, за рахунок втілення яких в освіті, технологіях, організації виробництва, товарах нині досягається від 70% до 85% приросту їх ВВП. У двадцяти розвинених країнах, де працює 95% вчених світу, прибуток на душу населення щорічно збільшується на 200 дол. США. Роль знання відображається такими об'єктивними показниками, як зростання доданої вартості в галузях, заснованих на знаннях (за останні 15 років у більшості країн європейського союзу воно у середньому склало 3%, стабільно перевищуючи темпи загального економічного зростання в традиційних галузях – 2,3%) і збільшенням частки таких галузей у сукупній доданій вартості (Німеччина – з 51% до 60%, Великобританія – з 45% до 51%, Фінляндія – з 34% до 40%) [25]. Економічне зростання усе більше залежить від здатності одержувати нові знання й застосовувати їх у всіх сферах життя.

В Україні поки що зберігається інша тенденція: за майже за 20 років незалежності всупереч очікуванням, економіка за якісними показниками розвитку ще більше відстала від передових країн Заходу. На міжнародному рівні існують два основних показника, за якими оцінюється конкурентоспроможність тієї чи іншої країни: індекс зростання конкурентоспроможності (GCI – the Growth Competitiveness Index) і індекс поточної конкурентоспроможності (BCI – the Business Competitiveness Index) (табл.1).

За класифікацією СЕФ Україна належить до першої групи – країн «початкової» стадії розвитку, для яких джерелами конкурентоспроможності є або сировина, або дешева некваліфікована робоча сила. Бізнес у таких країнах конкурує на основі цінової політики, а низькі зарплати свідчать про низьку продуктивність праці. Щоб країни цієї групи могли конкурувати на світових ринках одним із основних завдань їх сталого соціально-економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності повинен стати перехід до економіки, яка базується на продуктивному використанні нових знань.

Незважаючи на те, що Україна лише долучається до масштабних глобальних інтеграційних процесів, її економіка в цілому розвивається в руслі загальносвітових тенденцій. Хоча й зі звичайним відставанням від найбільш розвинених країн світу, в Україні все ж інтенсивно зростає рівень інтернаціоналізації господарської діяльності, розвивається інформаційний сектор, розширюється уклад нової економіки – економіки знань [13]. Сьогодні здатність до генерації, використання та розповсюдження нових

знань стає основою національної конкурентоспроможності та базовою передумовою прискореного інтенсивного соціально-економічного зростання. Необхідно зазначити, що у держави з'явилися дві нові функції – стимулювання виробництва, накопичення і використання знань всередині держави і регулювання взаємодії зі світовим ринком знань.

Таблиця 1. Рейтинги конкурентоспроможності країн світу (2003–2009 рр.)*

Країна	2003		2004		2005		2006		2007		2008	2009
	GCI	BCI	GCI	BCI	GCI	BCI	GCI	BCI	GCI	BCI	GCI	GCI
Фінляндія	1	1	1	2	1	2	2	3	6	3	6	6
США	2	2	2	1	2	1	6	1	1	1	1	2
Швеція	3	3	3	4	3	12	3	7	4	4	4	4
Данія	4	4	5	7	4	4	4	5	3	5	3	5
Тайвань	5	16	4	17	5	14	13	21	14	23	17	12
Японія	11	13	9	8	12	8	7	9	8	10	9	8
Німеччина	13	5	13	3	15	3	8	2	5	2	7	7
Великобританія	15	6	11	6	13	6	10	8	9	11	12	13
Франція	26	10	27	12	30	11	18	16	18	17	16	16
Словенія	31	30	33	31	32	32	33	36	39	35	42	37
Угорщина	33	38	39	42	39	34	41	39	47	47	62	58
Чехія	39	35	40	35	38	27	29	32	33	32	33	31
Польща	45	47	60	57	51	42	48	53	51	56	53	46
Росія	70	66	70	61	75	74	62	79	58	71	51	63
Україна	84	73	86	69	84	75	78	81	73	81	72	82
Чад	101	99	104	102	117	116	123	121	131	127	134	131

*Складено авторами за [22] та <http://www.weforum.org/issues>

До останнього часу існувало три ключових джерела багатства – земля разом з природними ресурсами, капітал і праця, оптимальне поєднання яких забезпечували процеси створення товарів і послуг. Дослідження точок зору авторів стосовно основних ознак економіки знань (табл.2) дозволяє стверджувати, що в економіці знань до традиційних економічних факторів додається новий фактор – знання, а нагромадження людського капіталу, його раціональне використання стає стратегічним ресурсом суспільного розвитку.

Знання стають ключовим фактором створення конкурентних переваг, прискорення темпів науково-технічного прогресу, формування економічної вартості, головним джерелом добробуту суспільства. Так, за оцінками Світового банку, фізичний капітал у сучасній економіці формує близько 15% загального обсягу багатства кожної країни, природний – близько 20%, а людський – близько 65% [7].

В літературних джерелах можна зустріти велику кількість трактувань терміна «економіка знань» («економіка, заснована на знаннях», «суспільство, засноване на знаннях» (the knowledge-based society) або «суспільство знань» (the knowledge society), «нова економіка», «інформаційна економіка», «постіндустріальне суспільство» та інше), взаємодоповнюючих і збагачуючих цю фундаментальну економічну категорію,

що представляє інтерес з точки зору методології взаємодії інформації, знань, інтелектуальних систем, нестационарних економічних процесів, інституційних змін, викликаних процесами переміщення і трансформації інформаційних потоків, а тому в науковому плані виникає проблема на рівні концептуального визначення базової компоненти економіки знань.

Таблиця 2. Дослідження основних ознак економіки знань

Характерні особливості процесів в економіці знань	Джерело									
	[13]	[3]	[17]	[9]	[22]	[12]	[20]	[1]	[8]	[24]
зростання питомої ваги нематеріальних активів та підвищення «знаннємісткості» ВВП	+			+	+		+			+
зростання частки «нематеріальних» товарів у міжнародній торгівлі	+				+			+		
зростання у структурі капіталу частки капіталу, пов'язаного з витратами на НДДКР	+							+		+
зростання інвестицій в освіту, науку, охорону здоров'я й навколишнє середовище	+	+						+		
динамічний розвиток інновацій, підприємництва, інтелектуального капіталу		+				+				
зростання ролі знання, інформації, інтелекту		+		+		+	+	+	+	
Зростання цінності зв'язків між економічними суб'єктами (людський вимір)			+						+	+
збільшення кількості трансакцій			+							
трансформація концепції конкурентоспроможності держави				+		+				
прискорення процесів інтеграції України в глобальний простір				+		+			+	
збільшення нестационарної вартості виготовленої продукції							+			
збільшення значущості фондового ринку							+			
перетворення інтелектуальних інститутів в центри розвитку сучасного суспільства										+

Економіку знань слід розглядати системно та комплексно, в результаті чого вона може інтегрувати у собі концептуальні розробки усіх існуючих економічних теорій і бути порівняна з:

постіндустріальною економікою – оскільки має місце збільшення частки сфери послуг, яка по ступеню значущості стає більше ніж сфера виробництва;

інформаційною економікою – оскільки у теорії інформаційної економіки увага акцентується на тому, що носієм інформації є інформаційна мережа, а безпосереднім генератором інформації, науки і знання є людина;

інноваційною економікою – оскільки неможливий розвиток інновацій без використання знань, що виявляється насамперед у здатності генерувати, а потім трансформувати знання в нові продукти, технології, процеси та послуги;

глобальною мережевою економікою – оскільки в економіці знань йде постійне використання глобальних мереж.

Слід зазначити, що різниця між розглянутими концепціями полягає лише у підходах до трактування таких базових понять як «знання» й «інформація» та різним ступенем відчуженості інформації від людини як генератора знань. Отже, узагальнення теоретичних досліджень авторів [1-6;10;11;15-17;19;20;22-26] дозволяє запропонувати новий підхід до формування концепції економіки знань, який включає до себе під когнітивним кутом зору всі рівні і підрозділи національного господарства, інтегрує у собі усі надбаня та концептуальні розробки теоретичних напрямків дослідження і допомагає більш цілісно вивчати закономірності функціонування та розвитку економіки знань.

Як показує аналіз літературних джерел [1-6;15-17;19;20;23-27] щодо визначення дефініції «економіка знань» всі ці тлумачення об'єднує загальна платформа, основними складовими якої є: використання трьох основних факторів виробництва - праця, капітал, знання; виробництво в значних масштабах інноваційних товарів, технологій, послуг, капіталів; прискорення темпів зростання знань, що змінюють вигляд сучасного світу; безперервне збільшення спільної продуктивності факторів на основі вдосконалення інститутів та інфраструктури. Цей підхід є найбільш поширеним, при ньому сучасна економіка набуває нових рис, а інформація та знання стають виробничими чинниками і основним ресурсом, що дозволяє в значній мірі впливати на еволюціонуючі міжнаціональні та світогосподарські зв'язки, в яких «простір місць» замінюється «простором потоків».

Для того, щоб визначитись зі змістовним складом дефініції «економіка знань» скористаємося стандартною методикою в галузі суспільних наук, що базується на аналізі текстових масивів – контент-аналіз. Класичний контент-аналіз – це строго кількісний метод, основним і центральним інструментом якого виступає система категорій або компонент (рис.1), найпростішим видом оцінювання яких є підрахунок числа появи категорії (припускається, що між частотою появи змісту і значенням існує взаємозв'язок) [28].

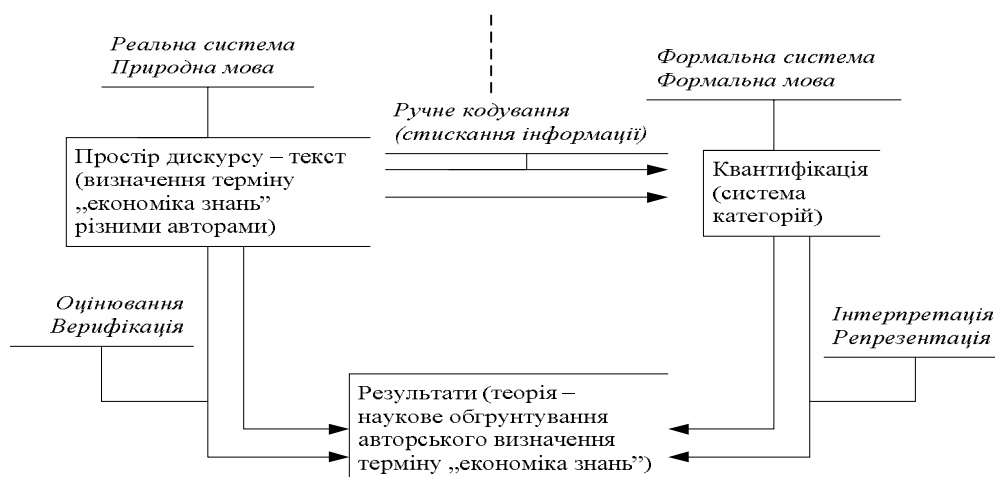

Рис.1. Модель логіки ручного контент-аналізу

Для проведення цього аналізу скористаємося точками зору фахівців стосовно терміну «економіка знань», що наведені у літературних джерелах [1-6;15-17;19;20;23-27]. Числове значення 0,33 приймаємо за нижню межу доцільності, оскільки вага однієї компоненти найменшого визначення складає 0,33 (див. визначення [10]), тому елементи з вагою менше 0,33 відсіюємо. Враховуючи значне навантаження кожної компоненти визначення (рис. 2) запропонуємо таке трактування дефініції «економіка знань»: новий формат (тип) економіки, результат еволюційного розвитку економічних систем, в якому домінуючим фактором забезпечення зростання конкурентоспроможності економіки стають процеси створення, накопичення, використання й розповсюдження спеціалізованих (наукових) і повсякденних знань.

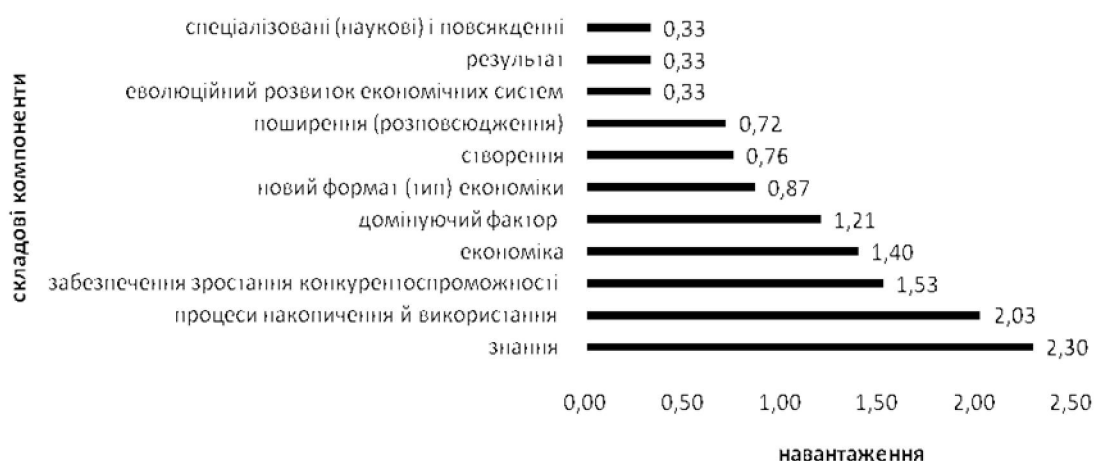

Рис. 2. Абстрактна модель змістовного складу дефініції «економіка знань»

Поняття економіки знань розкриває нову роль та значення таких базових її категорій, як «інтелект», «інформація» та «знання». У матеріалах Microsoft усі данні, інформація і знання визначаються як «інтелектуальні цінності» організації, оскільки для

створення динамічного, сучасного та гнучкого бізнесу, ними необхідно ефективно керувати, їх систематизувати та використовувати для збільшення ефективності роботи організації.

Дискусії з приводу розмежування понять «інформація» та «знання» тривають і досі, хоча про відмінності цих категорій говорив ще Платон. Але на практиці досить часто ці поняття використовують як взаємозамінні. Ф. Махлуп [14] систематизував деякі точки зору щодо визначення категорії «інформація» та зазначив, що інформацією є систематизовані відомості щодо основних причинних зв'язків, котрі містяться у знанні; це процес передачі знань, повідомлень про певну особу, подію, випадок тощо. На думку В.Л. Іноземцева, «інформація не може бути застосована, не будучи усвідомлена, таким чином, щоб вступити в процес виробництва, вона має втратити свою об'єктивну форму і прийняти форму суб'єктивну, тобто перетворитися з інформації в знання» [11]. В останні роки зацікавленість цією проблемою спостерігається не тільки з боку відомих теоретиків соціоекономіки (П.Друкер, Е.Тоффлер [10; 21]) а й з боку вітчизняних та закордонних вчених, які вивчають організацію промисловості, технологію та стратегію управління. Аналіз літератури з дослідження проблематики визначення терміну «знання» [5;15;16;19;23] свідчить про наявність різних точок зору, що проявляється в різноманітності та численності його визначень. Спільним є те, що знання на відміну від інших економічних ресурсів є ресурсом, який збільшується, самозростає – адже передача знань індивіда не передбачає їх зменшення, а навпаки, закріплення набутих та нагромадження нових. Знання є динамічною системою, яка швидко розвивається і стає підґрунтям для появи нових форм капіталу, їх подальшої конвертації. Проведений аналіз та дослідження робіт провідних вчених дозволили розкрити взаємозв'язок базових компонент економіки знань, сформувані її характерні ознаки та визначити складові елементи (рис.3).

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

фактично відбувається все більш тісна конвергенція різних сфер суспільної діяльності, оскільки дифузія інформаційних технологій в інші сфери неможлива без відповідного рівня професійної підготовки розроблювачів і мінімальної інформаційної грамотності користувачів;

з упевненістю можна стверджувати що формування, становлення та розвиток економіки знань у країні буде сприяти збільшенню конкурентоспроможності нашої держави (це підтверджує проведений контент-аналіз, в якому третє місце за рівнем значимості займає така компонента економіки знань як «забезпечення зростання конкурентоспроможності» (навантаження складає 1,53 (див.рис.2));

створення ефективних механізмів комерціалізації знань з використанням публічно - приватного партнерства сприятиме збільшенню темпів зростання економіки та її конкурентоспроможності на світових ринках.

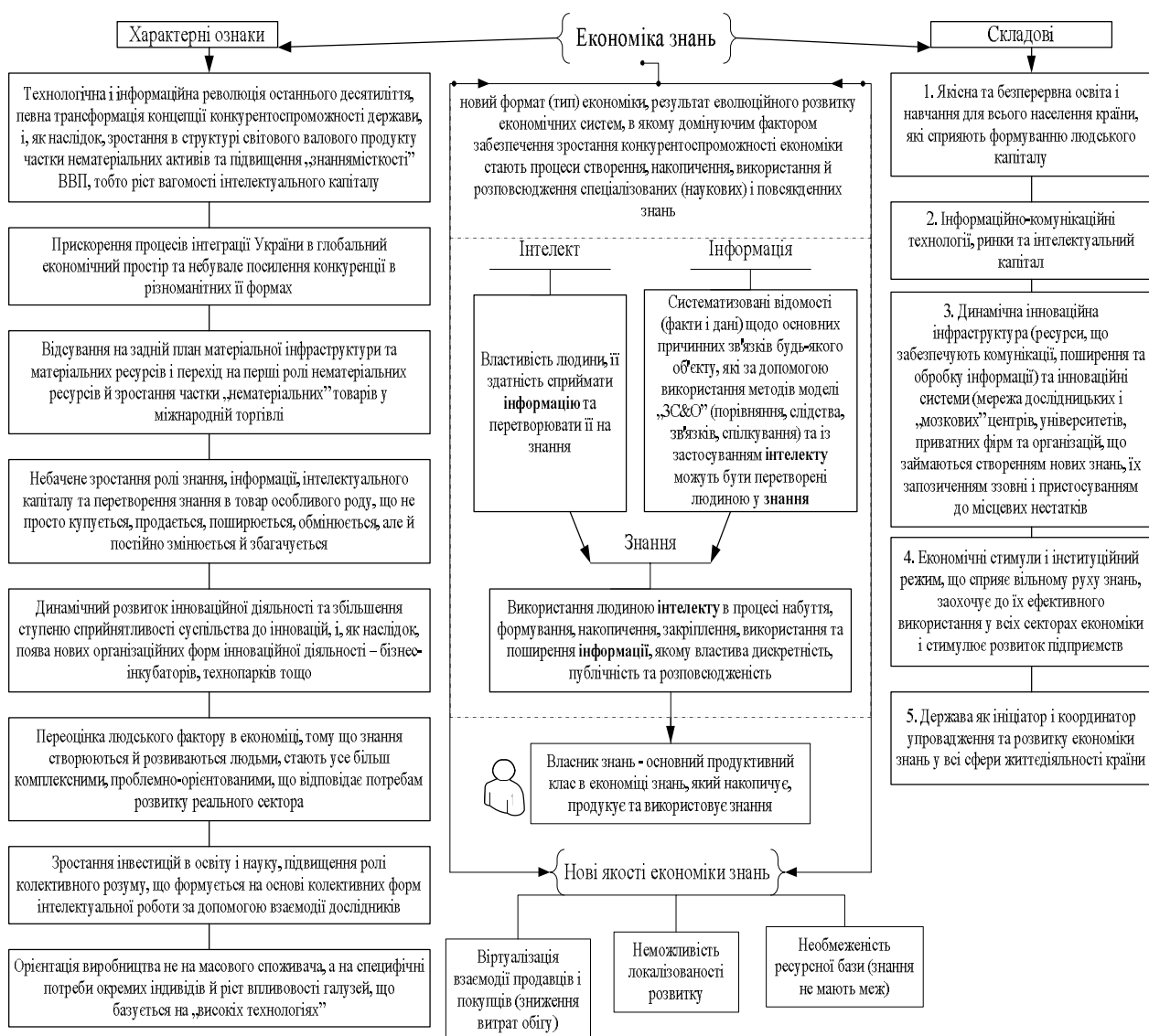

Рис.3. Взаємозв'язок базових компонент економіки знань

Отже, розробка теоретичних основ економіки знань, вивчення її системоутворюючих характеристик, дослідження ролі учасників механізму публічно-приватного партнерства як стратегічно важливого фінансового ресурсу при вирішенні соціально-економічних задач розвитку держави задля збільшення її конкурентоспроможності є головними напрямками подальших досліджень у сучасній економічній науці.

Література:

1. Арыстанбекова А., Экономика, основанная на знаниях / А. Арыстанбекова // Мировая экономика и международные отношения, 2008. - №6. – 2008. – С. 30-33.

2. Бельтюков Є.А., Черкасова І.В. Основні питання переходу країни до економіки знань / Є.А. Бельтюков., І.В.Черкасова // Вісник Хмельницького нац. ун-ту, 2005. - №413 (72). – С.17-21.
3. Гавкалова Н.Л. Економіка знань: формування та пріоритети розвитку / Н.Л. Гавкалова // Управління розвитком. – 2008. - №9. – С. 4-5.
4. Геєць В., Характер перехідних процесів до економіки знань / В.Геєць // Економіка України, 2004.- №4. – С. 4-14.
5. Гриньов А.В., Компанієць О.А. Знання як основний ресурс сучасної економіки / А.В.Гриньов, О.А.Компанієць // Академічний огляд. – 2010. – №1(32). – С.16-21.
6. Гузар У.Є. Економіка знань та її перспективи для України / У.Є.Гузар // Регіональна економіка. – 2009. - №1. – С.27-35.
7. Данилишин Б., Куценко В. Економічні вектори освітнього простору / Б.Данилишин, В.Куценко // Вісник національної Академії наук України, 2010. – №6. – С.3-13.
8. Длугунович Н.А. Інноваційна політика підприємств в умовах нової економіки / Н.А. Длугунович // Регіональна бізнес-економіка та управління, 2006. - №11. – С.14-21.
9. Дробчак С.З. Особливості управління капіталом підприємства у процесі інтеграції України в глобальну економіку знань / С.З.Дробчак // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 11 (53). – С. 44–49.
10. Друкер П. Посткапіталістическое общество / П.Друкер // Новая индустриальная волна на Западе. Антология / под ред. В.Л.Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – С.70-100.
11. Иноземцев В. Постиндустриальная экономика и «постиндустриальное общество»: терминологические и концептуальные проблемы / В.Иноземцев // Общественные науки и современность. – 2001. - №3. – С.140-152.
12. Клинова М., Глобализация и инфраструктура: новые тенденции во взаимоотношениях государства и бизнеса / М.Клинова // Вопросы экономики, 2008. - №8. – 2008. – С. 78-90
13. Манжура А.В., Интеллектуальная собственность как фактор конкурентоспособности в глобализирующемся мире и экономике знаний / А.В.Манжура // Социальная экономика, 2006.- №3-4. – С. 62-68.
14. Махлауп Ф., Мансфильд У. Культурное преобразование в изучении и информации / Ф.Махлауп, У.Мансфильд // Междунар. Форум по информации, 2004. – Т.29. – №1. – С.9-36.
15. Мильнер Б.З. Управление знаниями в современной экономике / Б.З.Мильнер. – М.: Институт экономики РАН, 2008. – 400 с.
16. Мусіна Л.О. Основні заходи переходу до економіки знань: Перспективи для України / Л.О. Мусіна– М.: Економіка і прогнозування. – 2003. – №3. – С. 12-18.
17. Пенькова І.В. Економіка знань: інституціональні трансформації / І.В.Пенькова // Економіка промисловості, 2009. - №1 (44). – С.13-21.
18. Полунєєв Ю. Конкурентоспроможність українського бізнесу в умовах глобальної економіки знань / Ю. Полунєєв // Финансовая консультация, 2006.–№12. – С. 12-13.
19. Рак Н.Є. Економіка знань: сутність та фактори управління знаннями / Н.Є.Рак // Регіональна економіка. – 2009. - №3. – С. 224-232.
20. Ситнова І.А. Економіка знань и інституціональна середина / І.А. Ситнова // Научные труды ДонНТУ, Серия: экономическая. – 2007. – Выпуск 31-1 (117). – С. 181-186.
- 21) Тоффлер Э. Шок будущего: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1999. – 235 с.

22. Уніят А. В. Критерії та оцінка конкурентоспроможності країн на міжнародному рівні / Алла Уніят // Галицький економічний вісник. — 2009. — № 2. — С. 7-13. — (світова економіка й міжнародні економічні відносини).
23. Федулова Л.И. Концептуальные основы экономики знаний / Л.И.Федулова // Экономическая теория, 2008. - №2. – 2008. – С. 37-59.
24. Федулова Л.И. Экономике знаний в контексте взглядов Питера Друкера / Л.И.Федулова // Экономическая теория, 2007. - №3. – 2007. – С. 86-99.
25. Федулова Л.И., Корнеева Т.М. Державна політика розбудови економіки знань: особливості реалізації антикризової стратегії // фінанси України, 2009. - №10. – 2009. – С. 3-17.
26. Хомин О.В. Про зміст економіки знань / О.В.Хомин // Соціальна економіка, 2006. - №3-4. – С.21-30.
27. Ченцова М.В. Концепция экономики знаний как новое направление формирования современной экономической парадигмы / М.В.Ченцова // Вестник ФА, 2008. - №2(46). – С.118-125.
28. About Knowledge Economy: Frequently Asked Questions – <http://www.developmentgateway.org/knowledge>.
29. Davenport T. Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know / T.Davenport, L.Prusak. – Boston: Harvard Business School Press, 1998. – 199 с.
30. Kohlbacher F. The Use of Qualitative Content Analysis in Case Study Research // Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal].– 2005.– December, 7(1), Art.
31. Machlup F. Knowledge: Its Creation, Distribution, and Economic Significance. – Vol.III: The Economic of information and Human Capital. Princeton (N.Y.), 1984. – P.148-163.